

PRISIKĖLIMAS

Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos laikraštis

Visus Šventuosius ir Vėlines minint

Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą. Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais. Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės: jų yra Dangaus karalystė (Mt 5, 8-10).

Pirmomis lapkričio dienomis prisimename Visus Šventuosius, kurių užtarimo pas Dievą nuolat prašome, ir pagerbiame mirusiuosius, aplankydami kapus bei meldamiesi už jų vėles bažnyčioje.

Stovint prie artimųjų kapų, greičiausiai ne vienam neužiomis kyla klausimai: „Kur tu, mano mylimas vaikeli, nelaiku išėjęs iš gyvenimo? Kur jūs – mama, tėti, seneliai? Ar jaučiate mane, rymantį prie jūsų kapo? Ar matote išpuošą kapą, degančias žvakutes? Ar jums to reikia?“ Žmogus šiame gyvenime linkęs viską matuoti materialiomis vertybėmis, todėl meilę išėjusiesiems bando išreikšti apstatydamas kapą gėlėmis, įžiebdamas ant jo gausybę žvakių. Tai gražu pažiūrėti, tačiau visa tai tik dėl savęs, dėl aplinkinių, o užtektų tik sutvarkyto kapo, kuklios puokštelės ir keleto žvakių. Kur kas svarbiau mirusiesiems nuoširdi malda už juos, atgaila ir geri darbai. Tad ateikime prie kapo kupini meilės ir pagarbos mirusiajam, ateikime tyra širdimi, pamiršę nuoskaudą ir skriaudą, ateikime kupini gailestingumo ir tylia malda pagerbkime mirusiųjų ramybę.

Mūsų bažnyčioje mirusiesiems atminti bus skirta visa oktava. Per šią oktavą kiekvieną vakarą bus aukojamos sudėtinės šv. Mišios už jūsų mirusiuosius.

Kviesdamas jus visus, mieli parapijiečiai, bendrai nuoširdžiai maldai už mirusiuosius, kartu raginu pamąstyti apie gyvenimo prasmę, atsakomybę, apie Dievo teisingumą ir šventumą, apie nuodėmę ir atgailą, apie išganančiąją meilę mirusiesiems.

Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas
dekanas teol. lic. kun. Vytautas Grigaravičius

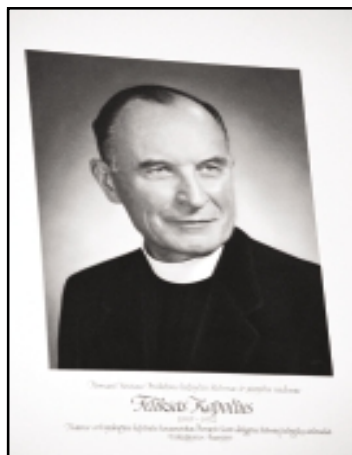
Š.m. spalio 22 d. iš JAV parvežti Kristaus Prisikėlimo bažnyčios statytojo kanauninko kun. Felikso Kapočiaus palaikai, kurie bus pašarvoti šioje Šventovėje; lankymas vyks lapkričio 2 ir 3 d. nuo 10 iki 19 val.

Palaikai bus perlaidojami Prisikėlimo šventovės kolumbariume lapkričio 4 d. 11 val. Šv. Mišioms vadovaus Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ.

Kanauninko Felikso Kapočiaus (1895 – 1971) gyvenimo, asmens ir tarnystės akcentai

(Pranešimas, skaitytas Tautos šventovės fundatoriaus 110-ųjų gimimo ir 34-ųjų mirties metinių minėjime 2005 m. lapkričio mėn. 27 d.)

Feliksas Kapočius, Kauno arkivyskupijos kapitulos kanauninkas, žaliakalnio Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas ir Tautos šventovės – Paminklinės Kristaus Prisikėlimo bažnyčios fundatorius, gimė 1895 m. gegužės 31 d. Voltūnų kaime (žemaitkiemio valsčiuje, Ukmergės apskrityje), ūkininko kalvio šeimoje. 1911 m. baigęs Ukmergės gimnaziją, jis įstojo į Kauno kunigų seminariją, kurioje mokėsi iki 1918 m. Būtent tų mūsų tautos Nepriklausomybės atkūrimo metų birželio 3 d. diakonas Feliksas Kapočius buvo išventintas kunigu.

Pirmasis jo, kaip jauno kunigo, paskyrimas buvo Šėtos parapija. Čia jam teko parapijos vikaro ir vidurinės mokyklos mokytojo pareigos. Po dvejų uolius darbo šioje parapijoje metų jis buvo paskirtas Kauno katedros vikaru. Juo išbuvo dar septynerius metus. Tuo metu kartu jis tęsė filosofijos ir teologijos (specialiai apologetikos) studijas Vytauto Didžiojo universitete. Taip pat kurį laiką buvo Profesinės mokytojų sąjungos suaugusiųjų gimnazijos kapelionu.

Tarpukario Lietuvoje nebuvo

pašaukimų į kunigystę stygiaus, tad vikarauti kunigams neretai tekdavo ir ne vieną dešimtį metų. Tačiau Kauno Katedros vikaras kun. Feliksas Kapočius jau nuo pradžių išsiskyrė iš kitų kunigų veiklumu. Todėl po devynerių metų vikaravimo 1927 m. jis gavo aukštesnes pareigas – paskirtas Kristaus Prisikėlimo bažnyčios žaliakalnyje klebonu, o nuo 1929 m. – ir viso Kauno dekanu.

Šis naujas paskyrimas idealiai atitiko jauno, entuziastingo ir veiklaus kunigo prigimtį, nes parapija buvo dar tik besikurianti – viską reikėjo kurti iš pagrindų. Jau prieš šio kunigo paskyrimą – 1923 m. viename iš gyvenamųjų namų Aukštaičių gatvėje buvo įrengta koplytėlė, pavadinta Kristaus Prisikėlimo vardu. Tačiau greitai paaiškėjo, kad ši koplytėlė per maža: tikintieji joje nesutildavo. Vis labiau brenė naujų maldos namų statybos būtinumas. Sparčiai plečiantis žaliakalniui ir žvelgiant į šios plėtros perspektyvą, darėsi akivaizdu ir tai, jog šioje Kauno dalyje turės iškilti ne šiaip sau eilinė bažnytėlė, bet didinga šventovė. Vis dėlto nesunku buvo suvokti, jog tokios vizijos įgyvendinimas, turint mintyje nelengvą tuometinę tiek Bažnyčios, tiek Valstybės ekonominę padėtį, bus ne vienerių metų darbas. Todėl buvo nutarta iš pradžių pastatyti laikiną didesnę, nei minėtoji koplyčia, Kristaus Prisikėlimo bažnytelę.

E. Urbonas

Requiem aeternam *

“Requiem aeternam”, - kužda medžio lapas.

“Requiem aeternam”, - dūsauja gėlė...

Čia kažkur ir mano bus supiltas kapas,
Kai į Amžių taką iškeliaus vėlė...

Ir ant mano slenkščio vienišą žvakele
Čia negailestingai vėjas juk užpūs,
Taigi kol gyvybės dega dar liepsnelė,
Viešpatie, maldauju, Tavo ji lai bus.

“Requiem aeternam”, - dienai, kur praėjo.

“Requiem aeternam”, - skausmui ir džiaugsmams.

“Requiem aeternam”, - ką čionai mylėjom.

“Requiem aeternam”, - žmogiškiems sapnams...

*sk. rekviem eternam – lot. amžinąjį atilsį.

nukelta į 2 psl.

atkelta iš 1 psl.

Šio darbo pirmiausia uoliai ir ėmėsi naujai paskirtas parapijos klebonas kun. Feliksas Kapočius. Dabartinėje mūsų mažosios Kristaus Prisikėlimo bažnyčios vietoje 1928 m. rudenį labai greitai buvo suprojektuota, pastatyta ir pašventinta naujoji bažnytėlė. Tačiau parapijiečių skaičius ir toliau labai sparčiai augo. 1931 m. Kristaus Prisikėlimo parapijoje vykusios Kauno arkivyskupo metropolito Juozapo Skvirecko vizitacijos metu kun. F. Kapočius kalbėjo: “žaliakalničiai labai myli ir uoliai lanko savo bažnyčią. Lankytojai paprastai nesutelpa bažnyčioje ir didelis jų būrys net žiemos metu meldžiasi po atviru dangumi už bažnyčios durų”. Gavus metropolito pritarimą, ir ši nauja bažnytėlė po penkerių metų, t.y. 1933 - aisiais, vėl vadovaujant F. Kapočiumi, buvo perstatyta ir įgavo dabartinę išvaizdą. Toje pačioje kalboje, skirtoje Kauno arkivyskupo metropolito apsilankymui Kristaus Prisikėlimo parapijoje 1931 m., kun. F. Kapočius pažymi: “Tuo pačiu laiku nuolatos rūpinamės didelės naujos bažnyčios statymu. Tuo tikslu gauta iš miesto valdybos didelė graži aikštė, kur pradėta gaminti naujai bažnyčiai medžiaga. Šiomet tikimės galutinai parengti naujos bažnyčios projektą, o pavasarį Dievui padedant, pradėti statybos darbus”. Taigi, kaip matyti, šis kunigas rūpinosi ir veikė iš karto dviem frontais. Jau pirmaisiais savo klebonystės parapijoje metais jis buvo išrinktas Paminklinės Kristaus Prisikėlimo bažnyčios statybos komiteto pirmininku.

Pati pirminė didingos šventovės žaliakalnyje kaip padėkos Dievui už atgautą Nepriklausomybę idėja, gimusi dar 1922 m., priklausė ne šiam kunigui, bet būsimam vyskupui P. Būčiui. Tačiau tai, su koku entuziazmu ir pasiaukojimu kun. F.Kapočius ėmėsi šio sunkaus darbo, aki-vaizdžiai leidžia jį vadinti ne tik šios šventovės fundatoriumi, bet ir šio sumanymo bendraautoriumi. 1936 m. vykusioje parapijos vizitacijoje kun. F. Kapočius pabrėžė: “Mūsų visų didžiausias troškimas kuo greičiausiai susilaukti naujosios šventovės, kur ypatingu būdu visų mūsų ir visos tautos bus garbinama Švč. Jėzaus Širdis ir jai pasiaukojama”.

1940 metų pavasarį buvo baigti pagrindiniai šventovės statybos darbai, pradėta vidaus apdaila. Tačiau nepaisant uolių šio kunigo pastangų renkant šios šventovės statybai lėšas Lietuvoje bei užsienyje ir organizuojant jos statybos darbus, šios kilnios idėjos galutinį įgyvendinimą

brutaliai nutraukė sovietinė okupacija. Ketverių metų trukęs II Pasaulinis karas, nacių intervencija taip pat neleido užbaigti visų darbų.

Nepaisant to, kad darbai dar iki galo nebaigti, ir numatant galimas karo įvykių pasekmes, 1944 m. buvo suskubta įvertinti gausius kun. F. Kapočiaus nuopelnus Bažnyčiai – jam buvo suteiktas Kauno arkivyskupijos kapitulos kanau-ninko titulas. Antroji sovietinė okupacija, dar labiau grasinusi plačiais susidorojimais, artėjant frontui tais pačiais metais privertė kun. F. Kapočių trauktis į Vakarų, perskeldama šio iškiliaus dvasininko tarnystę pusiau: į 26-erius metus laisvoje Tėvynėje ir 27-erius – už jos ribų. Su šia okupacija atsilinkęs kovingojo ateizmo šleifas ilgam laikui palaidojo viltį užbaigti ir konsekruoti tautos Tikėjimo ir Laisvės simboli – Paminklinę Kristaus Prisikėlimo šventovę.

Nebuvo lengva net tokiam žinomam dvasininkui, koks buvo kan. F. Kapočius, surasti savo vietą karo nualintoje Europoje. Tik po poros metų jis gavo kiek solidesnes pareigas – dvejus metus buvo tautiniu Popiežiaus misijos delegatu Austrijoje ir Vokietijoje. Po to dar dvejus metus ėjo lietuvių sielovados vyriausiojo administratoriaus pareigas. 1950 m. jis išvyko į JAV, kur po trejų metų tapo amerikiečių Apaštalu Karalienės bažnyčios asistentu Ivanhoje mieste, Ili-nojaus valstijoje.

F. Kapočius apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu.

Kan. F. Kapočius mirė 1971 m. liepos 21 d. ir buvo palaidotas šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Čikagoje.

Didžiausias kan. F. Kapočiaus nuopelnas yra jo milžiniškos pastangos įgyvendinti daugelio Lietuvos tikinčiųjų svajonę – pastatyti Paminklinę Kristaus Prisikėlimo šventovę. Siekiant šio tikslo, pagrindinis “variklis” buvo jau minėtas šio kunigo išskirtinis veiklumas.

Tačiau šio iškiliaus dvasininko portretas būtų beveik bespalvis, jeigu nepamintume bent keleto kitų ryškesnių jo asmenybės bruožų. Pirmiausia – tai jo paprastumas ir jautrumas, atsisleidęs asmeninės gerovės atsižadėjimu siekiant įgyvendinti bendrus kilnius tikslus. Būdamas parapijos klebonu, jis gyveno mažoje klebonijoje, perdirboje iš tvarto, kur lenkai laikė gyvulius. Pasitaręs su kitais parapijoje dirbančiais kunigais, jis atsisakė planų statyti kleboniją ir vietoj jos leido savo vikarui kun. S. Morkūniui statyti prieglaudą seneliams (dabartinis Kauno arkivys-

kupijos Carito ir šeimos centro pastatas, Aukštačių g. 10). Iš ataskaitų arkivyskupui metropolitui matyti, kad šis kunigas labai rūpinasi parapijos vargšų reikalais, kasmet deda daug pastangų kurdamas bei palaikydamas įvairias artimo meilės tarnystei skirtas draugijas ir ieškodamas lėšų vargingųjų buičiai bent kiek pagerinti.

Kitas jo asmenybės bruožas – tai šio Dievo tarno drąsa ir ištikimybė Evangelijos dvasiai. Kai dėl bažnyčios statybos finansinių sunkumų jis kreipėsi į vyriausybę ir Prezidentą ir vietoj paramos sulaukė neoficialaus paraginimo pirmiau įstoti į Tautininkų partiją, jo atsakymas buvo vienareikšmis: “Aš savo sąžinės už pinigus nepardavinėju. Apšieisiu ir be valdžios išmaldų”.

Dr. Petras Mačiulis, nuo seminarijos laikų artimai pažinęs šį žmogų, savo atsiminimuose rašo: “Parapijos klebonas kun. F.Kapočius gar-sėjo uolumu, naujoviškumu, tvarka ir ypač punktualumu.” Ne paslaptis, jog jo asmuo parapijoje buvo traukos centras. Jo pavyzdys, idomūs, gyvenimiški pamokslai, atnaujinta pastoracinė veikla ir nuoširdūs santykiai su parapijiečiais traukė į bažnyčią tiek paprastą liaudį, tiek miesto inteligentus, tiek tikinčius, tiek ir atšalusius nuo tikėjimo.

Per įvairius išbandymus, pasitraukus iš Tėvynės ir susidūrus su neįprastomis delegatūros Austrijoje ir Vokietijoje pareigomis, tik dar labiau atsisleidė šio Dievo tarno uolumas, nuoširdumas ir paprastumas. Šiomis savybėmis jis žavėjo savo ganomuosius tremtinius, kuriuos lankė beveik kiekvienoje stovykloje ir kiekviename suvažiavime. Dažnai jį lydėdavo kun. Stasys Yla, kuris kan. F.Kapočių apibūdina taip: “Visur jis rado buvusių žaliakalničių arba kaulniečių, kurie jį pažinojo, bet tie, kurie nepažinojo, jį pamilo, nes mokėjo į visus prabilti šiltai, žmogiškai, lietuviškai ir krikščioniškai”.

Į mūsų parapijos ir drauge Lietuvos Katalikų Bažnyčios istoriją šis iškilus dvasininkas įėjo ne tik kaip sumanus ir energingas Tautos šventovės mūrų fundatorius, bet visų pirma kaip gyvosios Kristaus Bažnyčios kūrėjas ir statytojas.

Spalio mėn. šio garbingo ir nusipelnusio kunigo palaikys į Lietuvą atvežė galutinai bažnyčią atstatęs dabartinis Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios klebonas dekanas Vytautas Grigaravičius. Lapkričio 4 d. 11 val. iškilmingomis šv. Mišiomis bus pagerbti kan. Felikso Kapočiaus palikai ir perlaidoti jo statytos šventovės kolumbariume.

Sekmadienio katechezė

Dekanas klebonas teol. lic. kun. Vytautas Grigaravičius

Dievas leidžiasi pažįstamas

Žmogus yra taip sukurtas, kad jo akys mato vien tai, kas nėra Dievas. Dievas visada yra ir bus už žmogaus regėjimo lauko, todėl iš esmės Dievas yra nematomas. Žmogus yra tokia būtybė, kuri nori viską pamatyti ir palytėti. Vis dėlto pats žmogus jaučia, kad jam nepakanka to, kas tik matoma ir liečiama, jis jaučia, kad egzistuoja kažkas nematomas ir neapčiuopiamas, tačiau būtinas jo egzistencijai, kad negalima pasikliauti vien tik akimis.

Šiandieninis pasaulis kviečia žmogų apsiriboti tik tuo, kas matoma, kas remiasi tik gamtos mokslų, technikos laimėjimais, tačiau jau seniai praėjo laikas, kai buvo manoma, kad ab-

soliučiai viską galima išaiškinti mokslu. Kokia ateityje būtų algebros analizės pažanga, Dievo egzistavimo ir sielos nemirtingumo didžiosios problemos visada bus už tų ribų, nes visi mokslai yra pilni mįslių.

Gyventi – reiškia tikėti, bet ar tai visada reiškia suprasti? Tikėjimas nėra toks žinojimas kaip matematinis ar technologinis žinojimas. Juk kiekvienam žmogui kyla įvairių klausimų, į kuriuos jis nori gauti atsakymą. Todėl savaime kyla mintis apie egzistuojančią aukštesnę būtybę.

Dievo troškimas įrašytas žmogaus širdyje, nes žmogus yra sukurtas Dievo ir Dievui. Die-

vas nuolat traukia žmogų prie savęs, ir tik Dieve žmogus suras tiesą ir laimę, kurių be paliovos ieško. Tikėjimas leidžia atrasti Dievo pėdsakus Jo kūriniuose, suteikia galimybę reiškinuose ir įvykiuose išvelgti Dievo valią, suprasti juos kaip Dievo prisilietimą.

Visa gamta mums kalba apie Dievą, tik reikia atidžiai išsiklausyti į jos skelbimą. Juk ar neįrodo Dievo buvimo periodiškasis dangaus kūnų reiškinų pasikartojimas, toks tikslus, kad ir po tūkstančio metų būsiantys užtemimai gali būti numatomi su didžiausiu tikslumu? Arba drugelio sparnelis – matant jį taip gražiai ir subtiliai išdažytą be žmogaus įsikišimo – argi tai

neverčia tikėti, kad jis padarytas Didžiojo Meinininko? žinoma, galima užsimerkti ir tyčia viso to nematyti, bet ar bus sukliudyta Dievo egzistavimui? Čia labai tiktų pacituoti Franc Werfel žodžius: „Tam, kuris turi tikėjimą, nereikia jokių Dievo įrodymų, tam, kuris jo neturi, įrodymų visada bus per mažai“. Todėl turintis tikėjimą žmogus suvokia, kad viskas yra Viešpaties duota: ir giedra, ir apniukusios dienos. Tik tikintis sugeba pastebėti Dievo stebuklus aplinkiniame pasaulyje ir pilkoje mūsų kasdienybėje.

Bažnyčia yra labai tvirtai įsitikinusi, kad žmogaus protas yra pajėgus pažinti Dievą. Įpareigodama priimti šią tiesą, Bažnyčia puikiai patvirtina žmogaus proto pajėgumą, o protui pareikšta tokia gili pagarba turi visus įtikinti, jog Bažnyčia nuo pat pradžių labai vertino

protą. Popiežius Pijus X sakė, kad „Dievą galima pažinti ir Jo egzistavimą pilnai įrodyti natūralaus proto šviesa, remiantis Jo sutvertais dalykais, t.y. matomuoju pasauliu, kaip kad priešasties buvimas įrodomas iš jos pėdsakų“. Juk ar gali būti didesnis absurdas už tvirtinimą, jog materialus ir aklas fatalumas sukūrė protingas būtybes. Neįmanoma patikėti, kad iš milijardų molekulių, sudarančių mūsų pasaulį, tik dėl kažkoko atsitiktinumo yra harmoninga kombinacija, esanti kiekviename gėlės žiedelyje, kiekviename žmogaus kūne. Iš gilės visada išaugs ažuolas, bet iš gilės niekuomet neišaugs dramblys. Taip gaunama išvada: pasaulyje vis dėlto viešpatauja aukščiausia būtybė.

Apie Dievo pažinimą žmogiškojo proto šviesa kalbama ir Šventajame Rašte. Jau Se-

nojo Testamento Išminties knygoje rašoma:

„Tušti visi žmonės, kuriuose nėra žinojimo Dievo

ir kurie iš matomų gėrybių negalėjo suprasti to, kurs yra,

nei, išsižiūrėdami į darbus, nepažino, kas jų menininkai.

Nes iš kūrinių didumo ir gražumo

Galima pažinti ir matyti jų kūrėją.“ (Išm 13,1-5).

Dievą mes pažįstame ir iš Jo sukurtos moralinės tvarkos. Norime mes to ar ne, prigimtinis įstatymas yra įrašytas kiekvieno širdyje. Iš tiesų žmogaus protas sugeba rasti atsakymą į pradžios klausimą. Dievo Kūrėjo egzistavimą galima tikrai pažinti iš Jo kūrinių žmogaus proto šviesa, net jei tą pažinimą dažnai užtemdo ar iškreipia klaida.

Tęsiame pokalbių ciklą „Tėve mūsų“

Adolfas Daukšienė

2. Neleisk mūsų gundyti

Tamsią naktį Mozė pakviečia žydus keliauti iš Egipto... Iš Egipto išėini ir tu su vergo siela,ipročiais, pagundomis. Išugdyti laisvą žmogų užtrunka kur kas ilgiau nei suvokti savo vergišką būseną. Vergija, kad ir žeminanti, yra tam tikra apsaugos forma (maistas, pastogė), o laisvė – visiško nesaugumo būseną. Laisvo žmogaus likimas – jo paties rankose. Tik tada, kai suvoki, kad mūsų laisvės ištakos – Dievas, kad esame visiškai apsaugoti Jo, kad viską gauni iš Dievo rankų, įgyji pasitikėjimą Dievu.

Pereinamu etapu mes nebenorime būti vergais, bet nemokame būti laisvi. Kaip dažnai žydai ilgisi svogūnų ir mėsos! Jie dar neįpratę atsiduoti Dievo valiai. Dievas suteikia malonę, bet nauju kūriniu turime tapti patys. Nutarę vaduotis iš vergijos (alkoholio, narkotikų, plepėjimo, televizijos, lošimo), turime suvokti, kad mus ims spausti vidiniai priešai – senų ipročių vilionės, ankstesnio ramaus gyvenimo pagundos, kad mums nieko nesiūloma, tik dykuma, o Pažadėtoji žemė toli, ir mes turime pasiryžti šiai rizikingai kelionei.

Kaip ir žydai Egipte, mes visą gyvenimą vergavome, dar netapome laisvi nei siela, nei valia, nei savo esybe. Palikti savieigai lengvai galime pasiduoti pagundai. Taigi žodžiai „Neleisk mūsų gundyti“ – tai neduok,

Dieve, mums sunkių išbandymų. Jie turi mums priminti, kad žydams prireikė keturiasdešimt metų, kol įveikė nedidelį nuotolį tarp Egipto ir Pažadėtosios žemės. Jie keliavo taip ilgai todėl, kad kiekvieną sykį, kai nusigrėždavo nuo Dievo, pasukdavo tolyn nuo Pažadėtosios žemės. Vienintelis kelias – tai eiti Viešpaties pėdomis. Todėl ir prašome: neleisk pakliūti į vergiją, paklysti, nueiti savais, o ne Dievo keliais.

Kai suvoksime esą pavergti ir pasijusime dvasios skurdžiai, atliepą į šią būseną rasime „Kalso“ palaiminimuose: „Palaiminti, kurie liūdi: jie bus paguosti“, „Palaiminti romieji: jie pavaldės žemė“. Šis liūdesys apima suvokus, kad išorinė vergija išreiškė kur kas didesnę tragediją: vidinę priklausomybę, per kurią ir atsiskyrė nuo Dievo. Iš tos būsenos neišsivaduos, kol netapsi „romus“ (nepriširišęs). Tada nustosi geisti vieno ar kito dalyko, nes esame priklausomi nuo visko, kas yra mūsų nuosavybė, ir tapsi laisvas. Taip pat turime suvokti, kad vergiška būseną kilo dėl giluminių priešasčių, kad čia reikiams Dievo valia, kad išvadavimas – ne maistas ar pabėgimas, o Dievo vadovaujamas procesas. Tai dvejonų ir vidinės kovos periodas, kai prašome Dievą saugoti mus šioje vidinėje kovoje ir meldžiame: „Neleisk mūsų gundyti“.

Lietuvai ir bažnyčiai nusipelnę žmonės

Birutė Vasylienė

Maestro Pranciškaus Beinaris

Spalio 1 d. 11 val. šv. Mišiose, kurias aukoko prelatas S.V. Vaičiūnas, buvo iškilmingai paminėtas žinomo Lietuvos vargonininko, religinės muzikos kūrėjo, improvizatoriaus, vargonų meistro Pranciškaus Beinario 85-metis. Šv. Mišių įžangoje prelatas S. V. Vaičiūnas trumpai papasakojo apie maestro P. Beinario svarbiausius gyvenimo ir kūrybos momentus, o šv. Mišių pabaigoje perskaitė P. Beinariui skirtą popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą.

Nepaisydamas garbingo amžiaus ir ligos, priklausčiusios prie vežimėlio, maestro P. Beinaris dar vis kuria muziką vargonams, ypač garbindamas ir šlovindamas visų mūsų dangiškąją Motiną Mergelę Mariją.

Redakcija nusprendė plačiau supažindinti skaitytojus su šia ryškia asmenybe. Straipsnis parengtas pagal V. Narvilaitės magistro mokslinį darbą „P. Beinario gyvenimas ir kūryba“ (Vilnius, 2006 m.) bei dukros Danguolės prisiminimus.

Pranciškus Beinaris gimė 1921 metais spalio 1 d. Tauragės apskrityje, Eržvilko valsčiuje, Sarapiniškių kaime. Siuvėjo šeimoje augo keturi vaikai: Jonas, Zuzana, Valerija ir Pranciškus. Nei iš tėvo pusės, nei iš mamos, nors ir turėjusios labai gražų balsą, nebuvo žinomų muzikantų, todėl tėvai nesitikėjo, kad kuris nors jų vaikas pasirinks muziko kelią. Tačiau vyriausias sūnus Jonas ir Pranciškus tapo vargonininkais. Jonas vargonavimo meno mokėsi pas mamos sesers vyrą Izidorijų Saboną, o Pranciškus groti mokėsi savarankiškai. Jo muzikalumas reikėsi dar vaikystėje: būdamas septynerių metų bandė atkartoti bažnyčioje girdėtus kūrinius, vėliau išmoko giedoti Marijos valandas, gedulingas mišias. Pirmasis Pranciškaus muzikos mokytojas buvo Vladas Zigmantas. Išmokęs iš brolio Jono vargonuoti, jaunas Pranciškus dažnai pavaduodavo dėdę Izidorijų bažnyčioje.

Tikrasis muziko kelias prasidėjo 1938 m., kai Pranciškus buvo pakviestas dirbti brolio padėjėju žeimelyje. Čia susipažino su būsimo kompozitoriumi Juliumi Juzeliūnu, kuris pa-

skatino P. Beinarių važiuoti į Šiaulius studijuoti muzikos. 1939 m. rudenį Šiaulių muzikos mokykloje prasidėjo dainavimo ir vargonų studijos. Besimokydamas šioje mokykloje P. Beinaris vargonavo rytinėse pamaldose šv. Jurgio, o vėliau šv. Ignaco Lojolos bažnyčioje. Studijų metu jis sukūrė pirmąją giesmę „Iš nusvirusių šakelių“, po to – „Gegužio Marijai“, „Štai Ji, paskendusi skausmuos“, „Tėve mūsų“, „Po kryžiumi“. 1942 m. Jėzuitų bažnyčios choras, diriguojamas J. Gaidelio, atliko jaunojo kompozitoriaus giesmes ir dainas: „Pieta“, „Gulbinėliai“, „Vai žydi darželis“, „Ak, neklauski“.

Prasidėjęs karui Šiaulių muzikos mokykla, *nukelta į 4 psl.*

atkelta iš 3 psl.

kaip ir daugelis mokyklų, buvo uždaryta. 1942 m. Pranciškus grįžo į Sarapiniškes, kur klebono kun. J. Valaičio paprašytas vargonavo ir kartu vadovavo Gaurės bažnyčios chorui. Pasibaigus karui 1945 m. P. Beinaris, vėl paragintas savo jaunystės draugo J. Juzeliūno, įstojo į Kauno muzikos mokyklą, kurioje tuo metu dėstė profesorius J. Gruodis, A. Sodeika, Z. Naujalytė, N. Martikonis, A. Račiūnas ir kt. Žinomi to meto muzikai. 1953 m. jis su pagyrimu baigė Kauno muzikos mokyklą, tačiau diplomą gavo tik 1956 m., kai baigė vakarinę vidurinę mokyklą.

Dar 1946 m. P. Beinaris buvo pakviestas per Sumą akomponuoti Kauno arkikatedros chorui, o nuo 1948 m. gegužės pirmos dienos perėmė vargonininko pareigas. Gūdžiais sovietmečio metais, kai buvo uždaryti vienuolynai ir dauguma bažnyčių, Kauno arkikatedra tapo savotišku religiniu centru. Čia pradėjo rinktis daugiau žmonių, atėjo daug gerų giesmininkų. Maestras P. Beinaris ieškojo ir pats kūrė tokias giesmes, kurių turinys bei dvasia suvirpintų jautriausius žmogaus sielos kampelius. Todėl pas jį ėjo žmonės, choras greitai išaugo iki penkiasdešimt giesmininkų, tarp jų buvo būsiamasis vyskupas Juozas Preikšas, kunigai Antanas žukauskas, Kleopas Jakaitis ir daugelis kitų anuo metu žinomų dainininkų. Chore giedoję ir maestro žmona Danguolė-Stefanija Bereckaitė, kuri dėl nepaprastai gražaus balso buvo vadinama bažnyčios lakštingala. Jos solo atliekamos dainos priversdavo suvirpėti net kiekiausiai širdį (mamos balsą paveldėjo dukra Danguolė, mūsų Sumos choro vadovė).

Dėl religinių veikalų maestro buvo patekęs į okupacinės valdžios nemalonę, tačiau nepaisydamas išpėjimų, persekiojimų P. Beinaris nenustojė kūręs giesmes ir patriotines dainas. Jam nuolat tekdavo laviruoti, apsimetinėti naivuoliu, kad tik nepakliūtų į saugumiečių nagus. Nuo sovietų nukentėjo ir žmona Danguolė-Stefanija, kuri, nors ir labai gerai išlaikė egzaminus į Lietuvos konservatoriją, bet nebuvo į ją priimta, nes kažkas įskundė, kad ji vargonininko žmona. Tad savo gyvenimą paskyrė šeimai, visapu-

siškai padėjo vyriui, garbino ir šlovino Dievą giesmėmis džiugindama tais sunkiais priespaudos metais tikinčiųjų širdis.

Prisimindamas sovietinius laikus, jubilaitas pasakojo, kaip sunku buvo rengti bažnytinės šventės. Pavyzdžiui, Kauno vykdomojo komiteto narės J. Narkevičiūtės, atsakingos už kultūrą, iniciatyva buvo uždrausta šv. Velykas švęsti rengiant iškilmingas procesijas. Tačiau maestro P. Beinaris kartu su katedros klebonu surengė Velykų rytą tokį iškilmingą kaip niekada iki tol: jis sukūrė chorui, orkestrui ir vargonams šviesią didingą Psalmę, žmonės buvo laimingi, daugelis pažįstamų ir net nepažįstamų dėkojo maestrui už nuostabią šventę.

Vyresnės kartos tikintieji prisimena nepamirštamus kūrinius, atliktus Katedros choro įvairių švenčių metu: 1953 m. Verbų sekmadienį – G. Rossin'o „Stabat Mater“, 1954 m. Verbų sekmadienį – J. Naujalio motelą „Jau tu eini kentėti“, P. Beinaris „Kristus ir Jeruzalės moterys“ (žodžiai B. Brazdžionio), „Slenka tamsybės“, „Kas, o kas?“, „Palaimink Dieve“, L. Van Beethoven'o oratoriją „Kristus Alyvų kalne“. 1955 m. Verbų sekmadienį choras ir solistai atliko Th. Dubois oratoriją „Septyni Kristaus žodžiai“. 1956 m. Kauno arkikatedros choras, vadovaujamas P. Beinaris, penkis kartus atliko J. Haydn'o oratoriją „Pasaulio sutvėrimas“. Choras slapta išvykdavo giedoti į Vilniaus, Šaulių, Telšių, Klaipėdos, Tauragės ir kitas Lietuvos bažnyčias.

Nuo 1949 m. iki 1950 m. P. Beinaris dirbo Kauno J. Gruodžio muzikos mokykloje, bet įskundus, kad dirba vargonininku, buvo atleistas. 1953-1954 m. jis dirbo Muzikinio teatro koncertmeisteriu, 1954-1955 m. – Kauno rajono „Medicinos darbuotojų profsąjungos klubo ansamblyje“ koncertmeisteriu, taip pat vadovavo Pažaislio ligoninės darbuotojų chorui. Nuo 1965 m. iki 1991 m. P. Beinaris, turėdamas absoliučią muzikinę klausą, vargonininko darbo įgūdžius ir neregėtą darbštumą, dirbo vargonų derintoju Kauno valstybinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Vitržo ir skulptūros galerijoje. Be to, jis remontavo Šiluvos, Linkuvos, Biržų, Rokiškio, Dotnuvos, Kėdainių, Za-

rasų, Garliavos ir kitų miestų bažnyčios vargonus. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, 1991 m. liepos 22 d. buvo atkurta „Katalikų bažnyčios vargonininkų draugija“, kurios konsultantu tapo P. Beinaris.

Nors ir turėdamas daug darbo, maestro P. Beinaris nemažai laiko skyrė kūrybai. Jis yra ryškiausias kompozitorius, rašęs bažnytinę muziką slogiais okupacijos metais. P. Beinaris kūrybos kraitėje – 220 sukurtų giesmių ir 18 transkripcijų. Į lietuvių kalbą jis išvertė G. Verdi'o „Requiem“, koregavo G. F. Händel'o oratorijos „Mesijas“ S. Santvaro vertimą.

Pranciškaus ir Danguolės-Stefanijos Beinarių šeima išaugino penkis vaikus: Robertą, Arnoldą, Aretą, Danguolę ir Pranciškų (pagrandukams atiteko tėvų vardai). Trys iš jų – Arnoldas (birbynininkas), Areta (pianistė) ir Danguolė (chorvedė ir vargonininkė) seka tėvų pėdomis. Muzikų dinastiją tęsia ir vaikaičių būrys: obojininkas Robertas, smuikininkės Karolina ir Klementina. Pačios jauniausios kartos atžalos taip pat mokosi muzikos.

Labai gaila, kad šios gražios šventės nesulaukė maestro žmona D. S. Beinorienė. Sunkūs okupacijos metai, nuolatinė įtampa, baimė dėl vyro bei šeimos per anksti palaužė jos sveikatą: būdama 56-rių metų, trumpai pasidžiaugusi gyvenimu laisvoje Lietuvoje, ji 1992 m. iškeliavo amžinybėn. Tad šiandien jos kapą lanko giedoti penki vaikaičiai, septynios vaikaitės ir keturios provaikaitės.

Nors spalio 1 d. į šv. Mišias jubiliatą vaikaitės atvezė su vežimėliu, jo akys spindėte spindėjo jaunatvišku džiaugsmu, kai Sumos choras, vadovaujamas dukros – maestro Danguolės Beinariytės, atliko jo sukurtas giesmes.

Ar įmanoma į žodį „ačiū“ sutalpinti neapsakomą dėkingumą maestro P. Beinariui už jo drąsų, išmintingą pasipriešinimą okupantų režimui, gaivinant ir dvasiškai keliant vargų prispausto lietuvių širdį? Dievo palaimos, Jo malonių, stiprybės, sveikatos ir dar ilgų kūrybingų metų linki Jums, mielas maestro, ne tik Kristaus Prisikėlimo parapijos tikintieji, bet, manome, ir visa Lietuva.

Parapijiečių kūrybos skyrelis

Rudeninės mintys

Trumpa auksinio rudens akimirka, pilna gėrybių, jau liko praeity. Sparčiai nykstanti dienos šviesa ir negailingai viską dengianti tamsa ne vienam sukelia ilgesį, depresiją, stumia į neviltį. Vis dažniau žvarbūs rudeniniai vėjai, draskydami medžių lapus, verčia susigūžti vienišus keleivius, skubančius kas sau: vieni susivėlinę skuba iš darbo namo, kur jų laukia šilti namai, kiti apimti vienišumo jausmo ieško draugystės su šiurpulingais vėjo gūsiams, o tretieji paprasčiausiai slenka į artimiausią smuklę, kur degtinėje skandins nenusisėkusį gyvenimą.

O kiek skubančių pas Dievą? Kiek yra tokių, kurie „visa širdimi, visa siela ir visu protu“ (Mt 22,37) veržiasi link Jėzaus, link Jo kryžiaus, kad suklupe karštoje maldoje atrastų ramybę, vieningoje bendrystėje su Jėzumi patirtų gyvenimo pilnatvę ir džiaugsmą? Juk tik Jėzus, tik Jis vienintelis supranta kiekvieno skausmą, tik Jam vieninteliui esame visi vienodai svarbūs, jam vieninteliui visada pakanka laiko, kad paguostų, nuramintų kiekvieną atskubėjusį pas Jį...

Miranda

Laikraščio redakcijai rašyti parapijos raštinės adresu: Laikraščiai „Prisikėlimas“, Aukštaičių 4, Kaunas. Tel. (8-37) 200883

El. paštas : prisikelimas@kaunas.lcn.lt, internetinis adresas: <http://kaunas.lcn.lt/parapijosprisikelimas>

Vyr. redaktorius parapijos klebonas, dekanas kun. teol. lic. Vytautas Grigaravičius; redakcijos nariai: Gediminas žukas, Aldona Narušienė, Birutė Vasylienė, Adolfa Daukšienė, Dalė Starkutė.

Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos pastoracinės tarybos laikraštis